Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Советы
КАРАРЫ

2022 елның 28 феврале №90

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау турында

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 14 статьясындагы 1 өлешенең 20 пункты, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы 29.4 статьясы (02.07.2021 редакциясендә, 2021 елның 1 октябрендә үз көченә кергән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) Кама Тамагы муниципаль районы Советы КАРАР ЧЫГАРДЫ:

1.Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының Шәһәр төзелеше проектлауның җирле нормативларын, кушымта нигезендә расларга. (1 нче кушымта).

2.Татарстан Республикасының хокукый мәгълүматның рәсми порталында бастырып чыгарырга һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга.

3.Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Кама Тамагы муниципаль районы Советының экология, аграр мәсьәләләр, табигый ресурслар һәм җирдән файдалану буенча даими комиссиясенә йөкләргә.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы
муниципаль районы Башлыгы,
муниципаль район Советы рәисе Н.А. Вазыйхов

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы Советының 2022 елның 28 февралендәге 90 номерлы карарына кушымта

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕ ПРОЕКТЛАШТЫРУНЫҢ ҖИРЛЕ НОРМАТИВЛАРЫ

2021

ЭЧТӘЛЕК

4.1. Торак зоналары территориясен тәэмин итүнең исәп күрсәткечләре.8

4.2. Мәгариф өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары 9

4.3. Мәдәният өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары һәм буш вакытны уздыру оешмалары. 12

4.4. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 14

4.5. Сәламәтлек саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 15

4.6. Халыкны социаль тәэмин итү һәм социаль яклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 16

4.7. Халыкны сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 18

4.8. Муниципаль районның мәгълүмат һәм элемтә объектлары өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары. 20

4.9. Идарә итү учреждениеләре һәм кредит-финанс оешмалары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 22

4.10. Торак-коммуналь хуҗалык объектлары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары. 23

4.11. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.. 25

4.12. Көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр 25

4.13. Муниципаль район чикләрендәге һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләреннән тыш, җирле әһәмияттәге муниципаль районның транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары.. 27

4.14. Территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр 31

4.15. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары. 32

4.15.1 . Авыл җирлегенең электр белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр. 32

4.15.2 . Авыл җирлегенең җылылык белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр. 35

4.15.3 . Авыл җирлегенең газ белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗын билгеләүгә тәкъдимнәр. 35

4.15.4 . Су белән тәэмин итү объектларында авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.................................... 37

4.15.5 . Су бүлеп бирелгән объектларда авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.................................... 38

1. ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районын шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативлары (алга таба - нормативлар) Россия Федерациясе, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив-хокукый актлары нигезендә эшләнгән.

Әлеге нормативлар белән җайга салынмаган мәсьәләләр «Техник җайга салу турында» 2002 елның 27 декабрендәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон таләпләре нигезендә Россия Федерациясе территориясендә гамәлдә булган законнар һәм норматив-техник документлар белән җайга салына.

Әлеге нормативлар, оештыру-хокукый рәвешенә бәйсез рәвештә, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә үз эшчәнлеген гамәлгә ашыручы шәһәр төзелеше эшчәнлегенең барлык субъектлары өчен мәҗбүри.

Шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау, аларга үзгәрешләр кертү федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Әлеге нормативлар муниципаль район халкының җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре җыелмасын; мондый объектларның муниципаль район халкы өчен мөмкин булган максималь күләменең исәп-хисап күрсәткечләрен билгели.

Муниципаль район халкының тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм муниципаль район халкы өчен мондый объектларның территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә мөмкин булган исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнә торган муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектларына түбәндәге өлкәләргә карый торган объектлар керә:

- җирлекләрне электр һәм газ белән тәэмин итү;
- муниципаль район чикләрендәге торак пунктлар чикләреннән тыш җирле әһәмияттәге автомобиль юллары, транспорт хезмәте күрсәтү;
- мәгариф; сәламәтлек саклау; мәгълүматлаштыру һәм элемтә;
- мәдәният һәм ял вакытын оештыру;
- социаль тәэмин итү һәм социаль яклау; физик культура һәм массакүләм спорт;
- көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү; җәмәгать тәртибен саклауны тәэмин итү.

Нормативлар түбәндәге бүлекләрне үз эченә ала:

- төп өлешне (муниципаль район халкының җирле әһәмияттәге объектлары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре; мондый объектларның муниципаль район халкы өчен мөмкин булган максималь күләменең исәп-хисап күрсәткечләре);
- нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен нигезләү материаллары;
- нормативларның төп өлешендә булган исәп-хисап күрсәткечләрен куллану кагыйдәләре һәм өлкәсе;
- муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектларында муниципаль район халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә, күрсәтелгән объектларны

урнаштыруга тәкъдимнәр;

- Кама Тамагы муниципаль районына кыскача характеристика.

2. ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН КУЛЛАНУ ӨЛКӘСЕ ҺӘМ КАГЫЙДӘЛӘРЕ

Әлеге нормативлар белән билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре Кама Тамагы муниципаль районы һәм аның составына керә торган җирлекләрне территориаль планлаштыру документларын әзерләгәндә, килештергәндә, раслаганда һәм гамәлгә ашырганда, Кама Тамагы муниципаль районы территорияләренә карата эшләнә торган территорияне планлаштыру документларын эшләгәндә кулланыла.

Шәһәр төзелешен проектлау нормативлары дәүләт хакимияте органнары һәм җирле үзидарә органнары, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турындагы законнарның үтәлешенә контроль һәм күзәтчелек органнары карарларын кабул итү өчен файдаланыла.

Муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге, муниципаль район халкының минималь мөмкин булган тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның муниципаль район халкы өчен максималь рөхсәт ителә торган дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре әлеге нормативларның төп өлешендә китерелгән күрсәткечләр үтәлү өчен мәҗбүри.

Гамәлдәге норматив документларны, шул исәптән әлеге нормативларда сылтама бирелгәннәрне гамәлдән чыгарганда һәм (яисә) үзгәрткәндә, гамәлдән чыгарылган нормаларга таянырга кирәк.

3. КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНА КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы территориясенә кыскача характеристика, шулай ук халыкның саны, тыгызлыгы һәм социаль-демографик составы турында белешмәләр, Кама Тамагы муниципаль районының башка характерлы үзенчәлекләре 1 нче таблицада китерелгән.

1 нче таблица

КАМА ТАМАГЫ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНА КЫСКАЧА ХАРАКТЕРИСТИКА

№ п\п	Күрсәткеч атамасы	Характеристика
1	Татарстан Республикасы структурасында муниципаль район территориясенең урнашуы	Кама Тамагы муниципаль районы Татарстан Республикасының көнбатыш өлешендә урнашкан. Югары Ослан, Апас, Лаеш, Тәтеш һәм Спас районнары белән уртак чикләр бар.
2	Кама Тамагы муниципаль районы чикләрендәге территориянең гомуми мәйданы,га	119880
3	Кама Тамагы муниципаль районының административ үзәге	штп Кама Тамагы
4	2021 елның 1 гыйнварына халыкның даими саны	
	барлыгы, мең кеше.	15819
	шул исәптән: - шәһәр - авыл	 8225 7594
5	Халыкның тыгызлыгы 01.01.2021 елга, кеше./кв. км	13,2
6	2030 елга даими халык санын фаразлау	
	барлыгы, мең кеше.	16800
	шул исәптән: - шәһәр - авыл	 9267 7533
7	Торак фонды күләме 2021 елның 1 гыйнварына мең кв. метр торак мәйданы	489,56
8	Халыкның торак белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе, кв. м/кеше.	30,9
9	Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә табигый-климат шартлары	
	климат районы (төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә)	II
	сейсмик куркыныч дәрәҗәсе (баллар)	6 – 7
	табигать-климат шартларының гомуми бәяләнүе	уңайлы

4. ТӨП ӨЛЕШ. ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ОБЪЕКТЛАР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТЕЛЕШНЕҢ МИНИМАЛЬ МӨМКИН БУЛГАН ДӘРӘҖӘСЕНЕҢ ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, МУНИЦИПАЛЬ РАЙОН ХАЛКЫ ӨЧЕН МОНДЫЙ КҮЛӘМНӘРДӘН МАКСИМАЛЬ ФАЙДАЛАНА АЛУ ДӘРӘҖӘСЕ КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ, ӘЛЕГЕ ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ БУЕНЧА ТӘКЪДИМНӘР

4.1. Торак зоналары территориясен тәэмин итүнең исәп күрсәткечләре.

Социаль яклауга һәм ярдәмгә мохтаҗ гражданнарның торак хокукларын тәэмин итү максатларында гамәлгә ашырыла торган торак төзелеше өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре 2 нче таблицада бирелгән.

2 нче таблица

Торак төзелеше өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлар өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе		Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
		2021 ел	2030 ел	
1	Шәһәр һәм авыл торак пунктларында торак урыннары	23,1	30,5	Билгеләнми
Искәрмә: исәп -хисап күрсәткечләре перспективага 2025, 2035 елларда ирешелгән торак урыннарның гомуми мәйданы белән тәэмин ителешенең факттагы минималь дәрәҗәсен исәпкә алып төзәтелә.				

Торак төзелеше күләмнәренең һәм торак төзелеше типларының хисап күрсәткечләре гамәлдәге һәм фаразлана торган социаль-демографик вәзгыятьне һәм халыкның керем дәрәҗәсен исәпкә алып башкарылырга тиеш.

Торак төзелеше характеры нигезендә 3 нче таблицада китерелгән төзелеш типлары аерылып тора.

3 нче таблица

Торак төзелеше характеристикалары

№ т/б	Торак төзелеш тибы	Төзелеш характеристикасы
1	Азкатлы торак төзелеше	3 катка кадәр биеклектәге индивидуаль утар төзелеше; 3 катка кадәр биеклектәге блокланган торак йортлар төзү; 4 катка кадәр биеклектәге күпфатирлы торак йортлар белән төзелеш
2	Урта биеклектәге катлы торак төзелеше	5-8 катлы күпфатирлы торак йортлар төзү
3	Күпкатлы торак төзелеше	9 катлы һәм аннан югарырак биеклектәге күпфатирлы торак йортлар белән төзелеш

Торак төзелеше типларын бүлеп бирү, аларны оештыруга карата таләпләрне билгеләү җирдән файдалану һәм авыл җирлеген төзү кагыйдәләре белән гамәлгә ашырыла.

Торак пунктларда торак төзүнең норматив параметрлары 7 нче бүлекнең 42.13330.2016 СНиП 2.07.01-89 Актуализацияләнгән редакция таләпләре нигезендә билгеләнә. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

4.2. Мәгариф өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары

Кама Тамагы муниципаль районы халкының мәгариф объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, мондый объектларның халык өчен территориаль мөмкинлекләре дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 4 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

4 нче таблица

Мәгариф өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Мәктәпкәчә мәгариф оешмалары		
	шәһәр торак пунктларында	халыкның демографик структурасына карап: 0 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге 100 балага 58,5 урын исәпләгәндә	җәяүлеләр өчен 300 метр
	авыл торак пунктларында	халыкның демографик структурасына карап: 0 яшьтән алып 7 яшькә кадәрге 100 балага 40,5 урын исәпләгәндә	җәяүлеләр өчен 500 метр
2	Гомуми белем бирү оешмалары		
	шәһәр торак пунктларында	халыкның демографик структурасына карап: 7 яшьтән 18 яшькә кадәрге 100 балага 85,5 урын исәпләгәндә	җәяүлеләр өчен 300 метр
	авыл торак пунктларында	халыкның демографик структурасына карап: 7 яшьтән 18 яшькә кадәрге 100 балага 40,5 урын исәпләгәндә	Транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минут
3	Өстәмә белем бирү оешмалары		
3.1	Гомуми белем бирү оешмалары базасында гамәлгә ашырыла торган өстәмә белем бирү программаларында урыннар саны		
	шәһәр торак пунктларында	гомуми белем бирү оешмаларында 100 укучыга 45 урын исәпләгәндә	җәяүлеләр өчен 700 метр
	авыл торак пунктларында	гомуми белем бирү оешмаларында 100 укучыга 65 урын исәбеннән	Транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минут
3.2	Өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмалары базасында гамәлгә ашырыла торган (гомуми белем бирү оешмаларыннан тыш) өстәмә белем бирү программаларында урыннар саны		
	шәһәр торак пунктларында	халыкның демографик структурасына карап: 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге 100 балага 30 урын исәпләгәндә	җәяүлеләр өчен 700 метр
	авыл торак	халыкның демографик структурасына	Транспорт белән

	пунктларында	карап: 5 яшьтән 18 яшькә кадәрге 100 балага 10 урын исәпләгәндә	барып җитү мөмкинлеге 30 минут
Искәрмә. Махсуслаштырылган һәм савыктыру мәктәпкәчә белем бирү һәм гомуми белем бирү учреждениеләре өчен исәп-хисап күрсәткечләре проектлауга йөкләмә буенча кабул ителә.			

Учреждениедән 1 чакрым ераклыкта яшәүче авыл гомуми белем бирү мәктәпләрендә укучылар өчен балаларны йөртү өчен билгеләнгән махсус транспортта өйрәтү урынына алып бару каралган. Укучыларның җыелу урынына иң чик җәяүле килүе тукталышта 500 метрдан да артмаска тиеш.

Транспорт хезмәте күрсәтүне оештыруны исәпкә алып, I һәм II баскыч белем алучылар өчен авыл гомуми белем бирү мәктәпләренең территориаль яктан файдалану мөмкинлегенең иң чик күрсәткече 15 километр тәшкил итә.

15 километрдан артык ераклыкта яшәүче, шулай ук уңайсыз һава шартларында транспорт белән тәэмин ителмәгән чорда мәктәп яны интернатын да күз алдында тотарга кирәк. Мәктәп янындагы интернатның сыйдырышлылыгы гомуми белем бирү учреждениесендә урыннарның гомуми санынннан 10 % тәшкил итә.

Мәгариф объектларын урнаштыруга һәм аларның параметрларына карата таләпләр СП 42.13330.2016 СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү (Д кушымтасы), ә шулай ук Россия Мәгариф һәм фән министрлыгының "Методик тәкъдимнәр турында" 2016 елның 04 маендагы АК-950/02 номерлы хаты белән Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә оптималь урнаштыру критерийларын билгеләү

Халык саны 200дән кимрәк булган авыл торак пунктлары өчен башлангыч сыйныфлар белән берлектә мәктәпкәчә яшьтәге балалар учреждениеләрен урнаштыру күздә тотыла.

Авыл торак пунктларында өстәмә белем бирү учреждениеләре урыннарында гомуми белем бирү мәктәпләре биналарында булырга тәкъдим ителә.

Мәктәпкәчә учреждениеләрдә сәламәт балалар өчен урыннар саны нормативлары түбәндәгеләр:

1 төркемгә - 10 - 20 урынга;

2 төркемгә -18 - 40 урынга;

3 төркемгә - 28 - 60 урынга;

4 төркемгә - 48 - 80 урын;

5 төркемгә - 46 - 100 урынга;

6 төркемгә - 58 - 120 урынга;

7 төркемгә - 64 - 140 урынга;

8 төркемгә - 74 - 160 урынга;

9 төркемгә - 84 - 180 урын;

10 төркемгә - 92 - 200 урын.

Шәһәр һәм авыл торак пунктлары өчен мәктәпкәчә учреждениеләрнең гомуми мәйданының (биналар мәйданы) чагыштырма күрсәткечләре 5 нче таблицада китерелде.

5 нче таблица

Мәктәпкәчә учреждениеләрнең гомуми мәйданы күрсәткечләре (биналар мәйданы)

Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе тибы	**Күрсәткеч (тәрбияләнүчегә кв. метр)**	
	шәһәр торак пунктлары өчен	**авыл торак пунктлары өчен**
1 төркемгә	–	19,59
2 төркемгә	–	12,05
3 төркемгә	–	11,31
4 төркемгә	15,99	10,49
6 төркемгә	15,37	12,30
8 төркемгә	14,51	11,04
10 төркемгә	15,12	–
12 төркемгә	13,89	–

Мәктәпкәчә учреждениеләр өчен җир кишәрлекләренең күләмен объектларның сыйдырышлылыгына карап кабул итәргә кирәк:

100 урынга кадәр - 1 урынга 40 кв. метр;

100дән артык урын - 1 урынга 38 кв. метр.

Җир кишәрлекләренең күрсәтелгән күләмнәре реконструкция шартларында 25 %ка киметелергә мөмкин; яңа төзелә торган яисә территориаль үсә торган торак пунктларның 10 %ына, халык саны 2 тапкырдан күбрәккә артачак (яшелләндерү мәйданын кыскарту исәбенә).

Шәһәр һәм авыл торак пунктлары өчен гомуми белем бирү учреждениеләренең (биналар мәйданының) чагыштырма күрсәткечләре 6 нчы таблицада китерелде.

6 нче таблица

Гомуми белем бирү учреждениеләренең гомуми мәйданы (биналар мәйданы) күрсәткечләре

Күрсәткеч (тәрбияләнүчегә кв. метр)			
шәһәр торак пунктлары өчен		**авыл торак пунктлары өчен**	
Белем бирүнең I баскычы (башлангыч):			
4 нче сыйныфка (180 укучы)	31,73	20 укучыга	13,75
		40 укучыга	10,18
		60 укучыга	10,07
Укытуның I һәм II баскычлары (тугыз яшьлек):			

8 сыйныфка (400 укучыга)	20,00	108 укучыга (12 уку/класс)	19,43
		162 укучыга (18 уку/сыйныф)	16,10
		216 укучыга (24 нче сыйныф)	15,15
укытуның III баскычы:			
11 сыйныфка (275 укучы)	23,92	14 сыйныфка (350 укучы)	22,25
22 нче сыйныфка (550 укучы)	20,46		
33 сыйныфка (825 укучыга)	16,96		

Гомуми белем бирү учреждениеләре өчен җир кишәрлекләренең күләмен объектларның сыйдырышлылыгына карап кабул итәргә кирәк:

40 бүлектә 400 урынга кадәр - 1 укучыга 55 кв.м;

400 - 500 урын - 1 укучыга 65 кв.м;

500 - 600 урын - 1 укучыга 55 кв.м;

600 - 800 урын - 1 укучыга 45 кв.м;

800 - 1100 урын - 1 укучыга 36 кв.м;

1100 - 1500 урын - 1 укучыга 23 кв.м;

1500 - 2000 урыннар - 1 укучыга 18 кв.м;

2000 урын - 1 укучыга 16 кв.м.

Күрсәтелгән күләмнәр реконструкция шартларында 20 %ка киметелергә мөмкин; әгәр укыту-тәҗрибә эшен оештыру өчен совхоз һәм колхозлар җирләрендә махсус участоклар каралмаса, авыл җирлекләрендә 30 %ка арттырылган. Мәктәпнең спорт зонасы микрорайон ФОК белән берләшергә мөмкин.

4.3. Мәдәният өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары һәм буш вакытны уздыру оешмалары.

Мәдәният, массакүләм ял итү, ял итү объектларын һәм аларның параметрларын урнаштыруга таләпләр 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" (Д кушымтасы).

Кама Тамагы муниципаль районында халыкның мәдәният һәм ял итү объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, мондый объектларның халык өчен территориаль мөмкинлекләре дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 7 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

7 нче таблица

Мәдәният өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен һәм халыкның ялын оештыру өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Клуб учреждениеләре, шул исәптән:		
	0,2 дән 1 мең кешегә кадәр.	1000 кешегә 500 - 300 урын.	Транспорт белән барып җитү өчен 60 минут
	1 дән 2 мең кешегә	300 - 1000 кешегә 230 урын.	

	кадәр		
	2 дән 5 мең кешегә кадәр	1000 кешегә 230 - 190 урын	
2	Шәһәр массакүләм китапханәләре	1000 кешегә 4-4,5 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 2-3 укучы урыны.	Транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минут
3	Авыл массакүләм китапханәләре, авыл җирлекләре һәм аларның төркемнәре өчен хезмәт күрсәтү зонасында (минутлык файдалана алырлык 30 дан чыгып):		
	1 меңнән 2 мең кешегә кадәр	6 - 7,5 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 5-6 укучы урыны.	Транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минут
	2 дән 5 мең кешегә кадәр	5 - 6 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 4 - 5 укучы урыны.	
	5тән 10 мең кешегә кадәр	4,5 - 5 мең берәмлек саклау; 1000 кешегә 3 - 4 уку урыны.	
4	Ял вакытын оештыру һәм һәвәскәр эшчәнлек өчен биналар	50-60 кв.м. идән мәйданы 1000 кешегә.	җәяүлеләр өчен 30 минут
5	Кинотеатрлар	1000 кешегә 25 - 35 утырту урыны.	билгеләнми
6	Концерт заллары	1000 кешегә 3,5 - 5 утырту урыны.	билгеләнми
7	Музейлар	1 объект муниципаль районга	Транспорт белән барып җитү өчен 60 минут
8	Күргәзмә заллары	1 объект муниципаль районга	билгеләнми
9	Универсаль спорт-тамаша заллары, шул исәптән ясалма боз белән	1000 кешегә 6 - 9 урын.	билгеләнми
Искәрмә. 1. Зур торак пунктлар өчен азрак исәп-хисап күрсәткечен кабул итәргә кирәк. 2. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы карары нигезендә халыкны клуб учреждениеләре һәм китапханәләр хезмәтләре белән тәэмин итүнең социаль гарантияләре дәрәҗәсе 2024 елга кадәр гамәлдәге тәэмин ителеш дәрәҗәсендә кабул ителә.			

7 нче таблицада күрсәтелмәгән мәдәният һәм ял итү объектлары өчен күрсәткечләрне проектлауга йөкләмә нигезендә кабул итәргә кирәк.

Мәдәният объектларының санын, составын һәм шәһәр торак пунктларында проектлана торган ял вакытын билгеләгәндә өстәмә рәвештә күчеп килүче халыкны 60 минуттан да артык булмаган урынга күчерү өчен билгеләнгән торак пунктлардан исәпкә алырга кирәк.

Мәдәният объектларының санын, составын һәм авыл торак пунктларында проектлана торган ял вакытын билгеләгәндә өстәмә рәвештә 30 минутлык транспорт белән барып җитү зонасында урнашкан башка торак пунктлардан килүче халыкны да исәпкә алырга кирәк.

Шәһәр торак пунктларында укучыларга һәм халыкка җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге чикләрендә 500 метр чамасы файдалану өчен мәдәни-массакүләм һәм физкультура-савыктыру эшен оештыру өчен бердәм комплекслар формалаштыру тәкъдим ителә.

Мәдәният объектлары һәм халыкның ялын оештыру өчен җир кишәрлекләренең күләме проектлауга бирелгән бирем нигезендә билгеләнә.

4.4. Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, мондый объектларның муниципаль район халкы өчен территориаль дәрәҗәдә мөмкин булу дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 8 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

8 нче таблица

Физик культура һәм массакүләм спорт өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Гомуми файдаланудагы физкультура-спорт заллары	1000 кешегә идән мәйданы 80 кв.м.	60 мин. транспорт белән барып җитү
2	Спорт мәйданчыгы (уен спорт мәйданчыгын һәм (яисә) урам тренажерларын, турникларны үз эченә алган яссы спорт корылмасы)*		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә исәпләнгән һәр кешегә 1 объект, әмма кимендә 1 объект	җәяүлеләр өчен 500 м
	авыл торак пунктларында	1 объект халык санына бәйсез рәвештә	60 мин. транспорт белән барып җитү
3	Йөзү бассейннары**	1000 кешегә 25 кв.м су өсте.	60 мин. транспорт белән барып җитү
Мисалга: халкы 300 кешедән ким булган торак пунктлар өчен килешергә ярамый. * * *йөзү бассейннары өчен исәп-хисап күрсәткечләре шәһәр торак пунктлары өчен генә билгеләнә.			

8 нче таблицада күрсәтелмәгән физик культура һәм массакүләм спорт объектлары өчен хисап күрсәткечләре проектлауга бирелгән бирем нигезендә билгеләнә.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының физик культура һәм массакүләм спорт объектларында норматив ихтыяҗын билгеләүне халыкның төрле социаль-демографик төркемнәре ихтыяҗларын канәгатьләндерү зарурлыгына туры китереп башкарырга кирәк.

Әлеге объектларны урнаштыру башка шундый ук объектларның якынлыгын исәпкә алып, транспорт элемтәләрен оештыруны, урамнар, юллар һәм җәяүлеләр юллары челтәрләре белән үзара бәйләнештә булуны күздә тотарга кирәк.

Физик культура һәм массакүләм спорт объектларын мәгариф мәктәпләренең һәм башка уку йортларының, ял һәм мәдәният учреждениеләренең спорт объектлары белән территорияне кыскарту мөмкинлеге белән бергә алып бару рөхсәт ителә.

Физкультура-спорт корылмалары өчен җир участогы күләмен 1000 кешегә 0,7-0,9 га кабул итәргә кирәк.

4.5. Сәламәтлек саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының хастаханә һәм поликлиника учреждениеләрендә халыкның тәэмин ителеш дәрәҗәсенең, мондый объектларның район халкы өчен территориаль мөмкинлекләре дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 9 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

9 нче таблица

Сәламәтлек саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Ярдәмче биналар һәм корылмалар булган барлык типтагы стационар	1000 кешегә 13,47 ятак.	билгеләнми
2	Поликлиникалар, амбулаторияләр, диспансерлар (стационар булмаган)	алмашка 1000 кешегә 18,15 йөреш.	Шәһәр торак пунктларында - 800 м, авыл җирлегендә транспорт белән тәэмин ителешнең 30 минуты
3	Фельдшерлык яки фельдшер-акушерлык пунктлары	алмашка 1000 кешегә 18,15 йөреш.	Транспорт белән барып җитү мөмкинлеге 30 минут
4	Балалар сөт кухнялары	Тәүлегенә 1 балага 4 порция	билгеләнми
5	Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	10 мең кешегә исәпләнгән 1 бригада	махсус машинада 15 минутлык файдалану зонасы чикләрендә
6	Аптеклар		
	шәһәр торак пунктларында	1 объект 10 мең кешегә / 50 кв. метр гомуми мәйдан 1 мең кешегә	җәяүлеләр өчен 500 м
	авыл торак пунктларында	1 мең кешегә гомуми мәйдан 14 кв. метр	җәяүлеләр өчен 30 минут
Искәрмә: Бер койкага балалар өчен 1,5 коэффициенты булган барлык стационар нормасын кабул итәргә кирәк. Бер җир кишәрлегендә ике яки аннан да күбрәк стационар урнашканда, аның гомуми мәйданын стационарларның суммар сыйдырышлылыгы нормасы буенча кабул итәргә кирәк.			

Больница оешмалары стационарлары район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия һәм тулаем бөтен районга исәп тота. 1000 кешегә исәпләнгән 13,47 ятак тәэмин ителеш нормативына халыкның стационар хезмәт күрсәтү өчен кирәкле бөтен коену фонды да керә (сеңел тәрбиясе койкасын, хосписларны, ярымстационар койкаларны да кертеп).

Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия һәм тулаем алганда бөтен районга исәп тота.

Сәламәтлек саклау объектларын урнаштыруга һәм аларның параметрларына карата таләпләр СП 42.13330.2016 СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89*. Шәһәр

төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү (Д кушымтасы) һәм башка норматив документлар белән.

Кыска вакыт белән булу өчен, стационар (күппрофильле хастаханәләр, махсуслаштырылган стационар һәм медицина үзәкләре, бала табу йортлары һ.б.), ярдәмче биналар һәм корылмалар белән интенсив дәвалау өчен, стационар җир кишәрлекләренең күләмен түбәндәге объектларның сыйдырышлылыгына карап кабул итәргә кирәк:

50 койкага кадәр - бер койкага 210 кв.м;

50 - 100 койка - 210 - 160 кв.м бер койкага;

100 - 200 койка - 160 - 110 кв.м бер койкага;

200 - 300 койка - бер койкага 110 - 80 кв.м;

300 - 500 койка - бер койкага 80 - 60 кв.м;

500 койка - бер койкага 60 кв.м.

Күрсәтелгән зурлыклар реконструкция шартларында 25 %ка киметелергә мөмкин.

Хастаханә территориясе киңлеге кимендә 10 м булган саклагыч яшел полоса белән әйләнә-тирәдәге төзелештән аерылырга тиеш. Яшел утыртмаларның һәм газларның мәйданы участокның гомуми мәйданының кимендә 60%ын тәшкил итәргә тиеш.

Амбулатор-поликлиника учреждениеләре, стационар булмаган диспансерлар өчен җир участогы күләмен сменага 100 йөрешкә 0,1 га, ләкин объектка кимендә 0,3 га карауны күздә тотарга кирәк. Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре белән поликлиникаларның турыдан-туры күршелеге рөхсәт ителми.

Фельдшерлык-акушерлык пункты өчен җир участогының күләмен 0,2 га итеп кабул итәргә кирәк.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе (подстанциясе) өчен җир кишәрлеге, медицина ярдәме күрсәтү пункты күләмен 1 автомобильгә 0,05 га, әмма кимендә 0,1 га күләмендә кабул итәргә тәкъдим ителә.

Аптекка җир участогының күләмен 0,2 га итеп кабул итәргә кирәк, йә алар төзелгән булырга мөмкин.

Балалар сөтчелек кухнясы өчен җир кишәрлеге күләмен тәүлегенә 0,015 гектар күләмендә кабул итәргә тәкъдим ителә, әмма кимендә 0,15 гектар.

4.6. Халыкны социаль тәэмин итү һәм социаль яклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының социаль тәэминат һәм социаль яклау объектлары, мондый объектларның район халкы өчен территориаль яктан файдалану дәрәҗәсе белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен 10 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

10 нче таблица

Халыкны социаль тәэмин итү һәм социаль яклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган

			дәрәҗәсе
1	Халыкка социаль хезмәт күрсәтү комплекслы үзәге	1 объект муниципаль районга	билгеләнми
2	Гаиләгә һәм балаларга социаль ярдәм күрсәтү бүлеге	1 объект муниципаль районга	билгеләнми
3	Өлкәннәр һәм инвалидлар өчен интернат-йортлар (пансионатлар)	18 яшьтән өлкәнрәк 1 мең кешегә 3 урын / 1 объект муниципаль районга	билгеләнми
4	Төнге кунак йортлары, социаль адаптация үзәкләре	1 объект муниципаль районга	билгеләнми
5	Мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм яшүсмерләр өчен тернәкләндерү үзәкләре	1 объект шәһәр җирлегенә, әмма мөмкинлекләре чикләнгән 1 мең балага һәм яшүсмерләргә кимендә 1 объект	билгеләнми
6	Психоневрологик интернат	1 мең кешегә 3 урын	билгеләнми
7	Интернат-балалар йортлары	1000 кешегә 3 урын (4-17 яшьтән)	билгеләнми
8	Акылга зәгыйфь балалар өчен интернат-балалар йортлары	1000 кешегә 2 урын.	билгеләнми
9	Ата-ана тәрбиясеннән мәхрүм калган балаларга ярдәм итү үзәкләре	18 яшькә кадәрге 10 мең кешегә 1 объект	билгеләнми
10	Балалар өчен социаль приют	18 яшькә кадәрге 10 мең кешегә 1 объект	билгеләнми
11	Яшьләр эшләре буенча органнар учреждениеләре	1 мең кешегә гомуми мәйданның 25 кв. метры; 1 мең кешегә 2 эш урыны	билгеләнми

Социаль тәэмин итү учреждениеләрен исәпләү нормаларын төбәкнең социаль-демографик үзенчәлекләренә бәйле рәвештә ачыкларга кирәк.

Психоневрологик интернатлар урнаштыру өчен җир кишәрлекләренең күләме объектның сыйдырышлылыгына бәйле рәвештә билгеләнә:

200 урынга кадәр - бер урынга 125 кв.м;

200 урында - бер урынга 100 кв.м.

Халыкка социаль хезмәт күрсәтү үзәкләрен урнаштыруны «Өлкән яшьтәге кешеләргә социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен исәпләү һәм урнаштыру» СП 35-106-2003 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Картлар һәм инвалидлар өчен интернат-йортларны урнаштыру өчен җир кишәрлекләренең күләме объектның сыйдырышлылыгына бәйле рәвештә билгеләнә:

50 урын - 1 урынга 38 кв. метр;

100 урын - 1 урынга 27 кв. метр;

200 урын - 1 урынга 20 кв. метр.

Картлар һәм инвалидлар өчен интернат-йортларны торак пунктлардан читтә урнаштыру мөмкин.

Балалар интернат-йортлары өчен, шул исәптән акылга зәгыйфь балалар өчен интернат-йортлар өчен җир кишәрлекләренең күләмен, объектның сыйдырышлылыгына карап, кабул итәргә кирәк:

100 урын - 1 урынга 80 кв. метр;

120 урын - 1 урынга 60 кв. метр;

200 урын - 50 кв. метр 1 урынга.

Төнге тору йортлары, социаль җайлаштыру үзәкләре өчен җир кишәрлекләренең күләмнәре объектның сыйдырышлылыгы нигезендә билгеләнә:

25 урын - 1 урынга 9,8 кв. метр;

50 урын - 1 урынга 9,0 кв. метр;

100 урын - 1 урынга 9,0 кв. метр.

4.7. Халыкны сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать туклануы объектлары белән тәэмин ителеш дәрәҗәсенең тәкъдим ителә торган күрсәткечләрен, мондый объектларның район халкы өчен территориаль мөмкинлекләре дәрәҗәсен 11 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

11 нче таблица

Сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм җәмәгать тукланыу өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Кибетләр, шул исәптән:		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 280 (100) кв.м сәүдә мәйданы.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 300 кв.м сәүдә мәйданы.	2000 м
	- азык-төлек товарлары		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 100 (70) кв.м сәүдә мәйданы.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 100 кв.м сәүдә мәйданы.	2000 м
	- азык-төлек булмаган товарлар		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 180 (30) кв.м сәүдә мәйданы.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 200 кв.м сәүдә мәйданы.	2000 м
2	Базар комплекслары	1000 кешегә 24-40 (7) кв.м сәүдә мәйданы.	билгеләнми
3	Җәмәгать тукланыу предприятиеләре	1000 кешегә 40 (8) урын.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
4	Көнкүрешкә хезмәт күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән:		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 9 (2) эш урыны.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 7 эш урыны.	2000 м

	- халыкка турыдан-туры хезмәт күрсәтү өчен		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 5 (2) эш урыны.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 4 эш урыны.	2000 м
	- предприятиеләргә хезмәт күрсәтү өчен		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 4 эш урыны.	күпкатлы йортлар 500 м булганда, бер үк вакытта - ике катлы төзелешләр 800 м.
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 3 эш урыны.	2000 м
5	Бани*		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 5 урын.	билгеләнми
	авыл торак пунктларында	1000 кешегә 7 урын.	билгеләнми
Искәрмә: Җәяләр эчендә микрорайонда һәм торак районда хезмәт күрсәтү системаларын оештыруга туры килә торган җирле әһәмияттәге предприятиеләрнең исәп-хисап нормалары китерелгән. *Төзекләндерелгән торак фонды белән тәэмин ителгән җирлекләрдә 1 мең кешегә мунча һәм мунча-савыктыру комплексларының сыйдырышлылыгын исәпләү нормаларын өч урынга кадәр киметү рөхсәт ителә. Күрсәтелгән хезмәт күрсәтү радиусы махсуслаштырылган учреждениеләргә кагылмый. Барлык төрләргә хезмәт күрсәтү буенча махсуслаштырылган учреждениеләрнең һәркем файдалана алуы учреждениеләрнең характерына, аны җирлек структурасында урнаштыруның нәтиҗәлелегенә һәм табышына бәйле.			

Җитештерү предприятиеләрендә, оешмаларда һәм уку йортларында туклану предприятиеләренә ихтыяҗ ведомстволы нормалар буенча максималь сменада 1 мең эшләүчегә (укучыга) исәп тота. Җәмәгать туклануының әзерләү предприятиеләре тәүлеккә 1 мең кешегә норма буенча 300 кг тәшкил итә.

Авыл торак пунктлары яисә аларның төркемнәре өчен сәүдә һәм халыкка көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләрен һәр җирлектә яшәүчеләрне җәяүлеләр йөри алу мөмкинлеге чикләрендә беренче зарури хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин итү исәбенә 30 минуттан да артык булмаган вакыт урнаштырырга кирәк. Хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе югарырак булган объектлар белән тәэмин итүне авыл җирлекләре төркеменә кабул итәргә кирәк.

Шәһәр торак пунктлары һәм авыл җирлекләре өчен сәүдә үзәкләренең җир кишәрлекләре күләмен, хезмәт күрсәтүче халык санына карап, кабул итәргә кирәк:

1 мең кешегә кадәр - 0,1 - 0,2 га объектка;

1 - 3 мең кеше - 0,2 - 0,4 га объектка;

3 - 4 мең кеше - объектка 0,4 - 0,6 га;

5 - 6 мең кеше - объектка 0,6 - 1 га;

7 - 10 мең кеше - 1,0 - 1,2 га объектка.

Шәһәр торак пунктлары һәм авыл җирлекләре өчен сәүдә предприятиеләренең җир кишәрлекләре күләмен сәүдә мәйданының кв метрына карап кабул итәргә кирәк:

250 кв.метрга кадәр - 100 кв.м. мәйданга 0,08 га кадәр;

св. 250 - 650 кв.м. - 0,08 - 0,06 га 100 кв.м. мәйданга;

св. 650 до 1500 кв.м. - 0,06 - 0,04 га 100 кв.м. мәйданга;

св. 1500 до 3500 кв.м. - 0,04 - 0,02 га 100 кв.м. мәйданга;

св. 3500 кв.м. - 100 кв.м. мәйдандагы сәүдә 0,02 га.

Предприятиеләрне инженер системалары һәм коммуникацияләр белән автоном тәэмин иткән, шулай ук алар территориясендә ярдәмче биналар һәм корылмалар урнаштырган очракта, кишәрлек мәйданы 50 %ка кадәр артырга мөмкин.

Базар комплексларының җир кишәрлекләре күләмен, сыйдырышлылыгына карап, базар комплексының 7 дән 14 кв.метрга кадәр сәүдә мәйданы кабул итәргә кирәк:

14 кв.м - сәүдә мәйданы 600 кв.м.;

7 кв.м. - 3000 кв.м. сәүдә мәйданы.

Җәмәгать туклануы предприятиеләре өчен җир кишәрлекләренең күләмен урыннар санына карап кабул итәргә кирәк:

50 урынга кадәр утырту урыны - 100 урынга 0,2-0,25 га;

50дән 150 урынга кадәр - 100 урынга 0,2-0,15 га;

150 урында - 100 урынга 0,1 га.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре өчен җир кишәрлекләре күләмен аларның куәтенә (эш урыннары санына) бәйле рәвештә кабул итәргә кирәк:

10нан алып 50 колга.урынга - 10 кол урынына 0,1-0,2 га;

б. 50 - 150 кол.урынга - 0,05-0,08 га 10 кол урынга;

св. 150 кол. мест - 0,03-0,04 га 10 кол.

Мунча өчен җир кишәрлекләре күләме объектка 0,2-0,4 га кабул ителә.

4.8. Муниципаль районның мәгълүмат һәм элемтә объектлары өлкәсендә җирле әһәмияттәге объектлары.

Предприятиеләрне, элемтә биналарын һәм корылмаларын, радиотапшыруларны һәм телевидениене, янгын сүндерү һәм саклау сигнализациясен урнаштыру, инженерлык җиһазлары системаларын диспетчерлаштыру гамәлдәге норматив документлар таләпләренә туры китереп башкарылырга тиеш.

Халыкның мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның территориаль яктан файдалану дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен район халкы өчен 12 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

12 нче таблица

Элемтә объектлары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Почта элемтәсе бүлеге (микрорайонга)	Элемтә бүлеге шәһәр җирлегендә 9-25 мең кешегә һәм авыл җирлегендә 0,5-6 мең кешегә элемтә бүлеге	500 метр
2	Районнарара почтамт	1 объект 50 - 70 почта элемтәсе	билгеләнми

		бүлеге	
3	АТС (1000 кешегә 600 номер исәбеннән)	1 объект 10 - 40 мең номерга	билгеләнми
4	Таныклы АТС	10 АТСка 1 объект	билгеләнми
5	Концентратор	1,0 - 5,0 мең номерга объект	билгеләнми
6	Терәк-көчәйтү станциясе	1 объект 60-120 мең абонентка	билгеләнми
7	Чыбык үткәргеч тапшыруның блог-станциясе	1 объект 30-60 мең абонентка	билгеләнми
8	Яңгыравыклы трансформатор подстанцияләре	10-12 мең абонентка 1 объект	билгеләнми
9	Кабельле телевидение техник үзәге	Торак районга 1 объект	билгеләнми

Элемтә бүлегенең җир участогы күләме торак пунктта яшәүчеләрнең санына карап исәпләнә:

- халык саны булган шәһәр торак пунктлары өчен:

9 мең кешегә кадәр - объектка 0,07-0,08 га;

9 меңнән 18 мең кешегә кадәр - объектка 0,09-0,1 га;

20дән 25 мең кешегә кадәр - объектка 0,11-0,12.

- авыл җирлеге өчен, халык саны белән

500 дән 2000 кешегә кадәр - объектка 0,3-0,35 га;

2000 елдан 6000 кешегә кадәр - объектка 0,4-0,45 га.

Мәгълүматлаштыру һәм элемтә объектларын урнаштыру өчен җир кишәрлекләре мәйданнарын түбәндәгеләр кабул итәргә кирәк:

- автомат телефон станциясе - объектка 0,25 га;
- автоматик телефон станциясендә - объектка 0,3 га;
- концентратор - 40-100 кв.м;
- терәк-көчәйтү станциясе - объектка 01-0,15 га;
- үткәргеч тапшыруның блок-станциясе - объектка 0,05-0,7 га;
- тавыш трансформатор подстанцияләре - объектка 50-70 кв.м;
- Кабельле телевидениенең техник үзәге - объектка 0,3-0,5 га.

Яңа төзелешне гамәлгә ашырганда телекоммуникация системаларын, эфир цифрлы телевидениесен күмәк кабул итү системаларын урнаштыру һәм йорт эчендәге эчке коммуникацияләр буенча бер үк вакытта хезмәт күрсәтү өчен кимендә өч элемтә операторы тарафыннан кирәкле яшерен эчке коммуникацияләр буенча элемтә челтәрләрен салу күздә тотыла.

Яңа территорияләрне төзегәндә, гражданнар оборонасы сигналлары һәм гадәттән тыш хәлләр сигналлары буенча халыкка хәбәр итү системасының локаль челтәрләрен урнаштыруны күздә тотарга кирәк.

Элемтә предприятиеләре биналарын күрше предприятиеләргә яисә технологик процесслар булган, зарарлы, коррозияле-актив, җир сөрүче матдәләр һәм тузан бүлеп чыгару чыганаклары булган, аларның санитар-яклау зоналарыннан читтә өстенлек итүче юнәлештәге җилләрнең беренче ягындагы урнаштырырга кирәк.

Шәһәр ара телефон станцияләрен, шәһәр телефон станцияләрен, телефон төеннәрен һәм станцияләрен, үткәргеч тапшырулар станцияләрен шәһәр төзелешенә бәйле рәвештә урнаштырырга кирәк.

Почтамтларны, шәһәр һәм район элемтә үзәкләрен, Роспечать предприятиеләрен шәһәр төзелеше шартларына карап урнаштырырга кирәк.

Элемтә бүлекләре, элемтәнең эретеп ябыштыру бүлекләре торак төзелеш зонасында урнаштырылырга тиеш.

Шәһәр почтамтлары, шәһәр һәм район элемтә үзәкләре, матбугат агентлыклары биналарыннан балалар ясле-бакчалары, мәктәпләр, интернат мәктәпләр, дәвалау-профилактика учреждениеләре чикләре чикләренә кадәр 50 метрдан да ким булмаган, ә торак һәм иҗтимагый биналарның диварларына кадәр кимендә 25 метрны кабул итәргә кирәк.

Тимер юл почтамтларын һәм почта ташу бүлекләрен тимер юл станцияләре янында почта тимер юл тупиклары, почта платформалары һәм пассажир платформаларына керү (чыгу) мөмкинлеге белән урнаштырырга кирәк.

Аэропорт янындагы почта бүлекләре пассажир перроны янындагы хезмәт-техник территориядә самолет стоянкасына керү (чыгу) җайланмасы белән урнаштырылырга тиеш.

Җир участогы төзекләндерелергә, яшелләндерелергә һәм киртәләнергә тиеш.

Койманың биеклеге кабул ителә, м:

– 1,2 - шәһәрара телефон станцияләренең хуҗалык ишегаллары, телеграф төеннәре һәм шәһәр телефон станцияләре станцияләре станцияләре өчен;

– 1,6 - көчәйтү пунктлары, кабельле участоклар, махсус билгеләнештәге җиһазлар һәм милек белән складлар, махсус элемтә автомобильләренең, территориаль элемтә һәм телевидение идарәләре үзәкләренең хуҗалык ишегалларының, элемтә дәүләт предприятиеләренең, Россия магистраль элемтәсе һәм телевидениесенең техник узелларының мәйданчыклары, элемтә эксплуатацион-техник узелларының, тимер юл почтамтлары почта ишегалларының, почтамт ташу бүлекләренең, элемтә һәм Роспечать предприятиеләренең техник узеллары өчен.

Элемтә линияләрен «Элемтә линияләре өчен җирләр бүлеп бирү нормативлары» СН461-74 таләпләре нигезендә урнаштырырга кирәк.

4.9.Идарә итү учреждениеләре һәм кредит-финанс оешмалары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Район халкы өчен мондый объектларның территориаль дәрәҗәдә барып җитүе дәрәҗәсенең рөхсәт ителә торган минималь тәэмин ителешен исәпләп чыгару күрсәткечләре 13 нче таблица нигезендә кабул ителергә тиеш.

13 нче таблица

Идарә һәм финанс өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Банкларның бүлекчәләре һәм филиаллары, шул исәптән:		
	шәһәр торак пунктларында	2-3 мең кешегә операция урыны	500 м.
	авыл җирлекләрендә	1 операция урыны - 1-2 мең кешегә	-

2	Идарә итү оешмалары һәм учреждениеләре	Техник регламентлар белән чагыштырып	Билгеләнми

Банклар бүлекчәләренең җир кишәрлеге күләме 3 операция урынын урнаштырганда 0,05 га исәбеннән кабул ителә.

Идарә учреждениеләре оешмалары өчен җир кишәрлекләре күләме 60-44 кв.м. исәбе белән бинаның катылыгы 2-3 эт.; 44-18,5 кв.м. тәшкил иткән бер хезмәткәргә кабул ителә. Зур мәйдан азрак катлы объектлар өчен кабул ителә.

4.10. Торак-коммуналь хуҗалык объектлары өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның торак-коммуналь хуҗалык объектлары белән тәэмин ителешенең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның район халкы өчен территориаль яктан уңайлы булу дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләрен 14 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

14 нче таблица

Торак-коммуналь хуҗалык өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	Кунакханә	1000 кешегә 3 урын.	билгеләнми
2	Торак-эксплуатация оешмалары	1 объект 20 мең кешегә.	билгеләнми
3	Икенчел чимал кабул итү пунктлары	1 объект 20 мең кешегә.	билгеләнми
4	Традицион күмү зираты, шул исәптән:		
	шәһәр торак пунктларында	1000 кешегә 0,3 га, әмма 40 га артык түгел	билгеләнми
	авыл җирлекләрендә	1000 кешегә 0,28 га, әмма 40 га артык түгел	билгеләнми
*Халык санын, халык санының перспективалы үсешен һәм үлүчеләр коэффициентын исәпкә алып билгеләнә.			

Кунакханә җир биләмәсенең күләме түбәндәге урыннар саныннан чыгып кабул ителә:

25 тән 100 урынга кадәр - 55 кв.м. 1 урынга;

св. 100 - 30 кв.м. на 1 место.

Торак-эксплуатация оешмасының җир кишәрлеге күләме объектка 0,3 га тәшкил итә, икенчел чимал кабул итү пункты объектка 0,01 га тәшкил итә.

Зиратларның җир кишәрлеге күләме халыкның тәэмин ителеш дәрәҗәсен исәпләп, әмма 40 гектардан да артык булмаган күләмдә кабул ителә. Халык санын һәм халык санының перспективалы үсешен исәпкә алып билгеләнә.

Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләреннән торак йортларның стеналарына, гомуми белем бирү мәктәпләренә, балалар бакчаларына һәм сәламәтлек саклау учреждениеләренә кадәр ераклык 15 нче таблицада күрсәтелгән.

15 нче таблица

Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләреннән торак йортлар, гомуми белем бирү мәктәпләре, мәктәпкәчә балалар һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре стеналарына кадәр

Биналар (җир кишәрлекләре)	Торак-коммуналь хуҗалык предприятиеләре биналарыннан (кишәрлекләре чикләреннән) ераклык, м		
	Торак йортлар диварлары на кадәр	Гомуми белем бирү мәктәпләре, балалар мәктәпкәчә һәм сәламәтлек саклау учреждениеләре биналарына кадәр	Су алу корылмаларына кадәр
Икенчел чимал кабул итү пунктлары	20	50	-
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 20 дән 40 гектарга кадәр)	500	500	1000 дән дә ким түгел (су белән тәэмин итү чыганагының санитар саклау пояслары һәм фильтрлау вакыты исәпләүләре буенча)
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 10 дан 20 гектарга кадәр)	300	300	
Традицион күмү һәм крематория зираты (мәйданы 10 гектардан кимрәк)	100	100	-

Икенчел чимал кабул итү пунктларын яшел утыртмалар полосасы белән аерырга һәм аларга автомобиль транспорты өчен керү юлларын күздә тотарга кирәк.

Реконструкцияләнергә тиешле авыл торак пунктларында торак йортларның стеналарына, балалар һәм дәвалау учреждениеләре биналарына кадәр булган зиратлардан ераклыкны җирле санитария күзәтчелеге органнары белән килештереп киметергә, әмма кимендә 100 метр кабул итәргә рөхсәт ителә.

Зиратларны торак пунктларның торак төзелеше территориясенә карата үлчәнгән яктан урнаштырырга кирәк.

Җирләүнең яңа урыннарын булдыру, гамәлдәге күмү урыннарын реконструкцияләү экологик һәм санитария-гигиена экспертизасының уңай бәяләмәсе булганда мөмкин.

Зиратка илтә торган участок түбәндәге таләпләрне канәгатьләндерергә тиеш: 1,5 м тирәнлектә урнашкан коры, уңдырышлы туфрак (комлы, комлы) 1,5 м тирәнлектә һәм аннан да түбәнрәк, туфрак дымлылыгы 6 - 18% чикләрендә туфрак өслегеннән 2,5 метрга тигез булган җир зонасында урнашкан торак пункттан читкә авышлык булырга; 1,5 м тирәнлегендә ачык булган һәм аннан түбәнрәк, туфрак дымлылыгы белән туфрак өслегеннән 2,5 метр ераклыкта булырга тиеш.

Зиратлар территориясендә юл челтәрен, су сиптерү сүүткәргечен яки шахта коеларын, тышкы яктыртуны күздә тотарга кирәк.

Күмү участокларының күләмнәрен 16 нчы таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

16 нче таблица

Күмү участокларының күләмнәре

Бер дәрәҗәдә җирләү саны бер урында	**Күмү участогы күләмнәре**	
	Киңлеге, метр	**Озынлыгы, метр**
1	1,0	2,0
2	1,8	2,0
3	2,6	2,0
4	3,6/1,8	2,0/4,0
5	2,6	4,0
6	2,6	4,0

4.11. Җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары.

Халыкның җәмәгать тәртибен саклау объектлары белән тәэмин ителешенең рөхсәт ителә торган минималь дәрәҗәсенең, мондый объектларның район халкы өчен территориаль мөмкинлекләре дәрәҗәсенең хисап күрсәткечләрен 17 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

17 нче таблица

Муниципаль район территориясендә җәмәгать тәртибен саклау өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	**Объект исеме**	**Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе**	**Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе**
1	Полиция бүлеге	1 объект муниципаль районга	билгеләнми
2	Тәртип саклау буенча сайлау пункты		
	шәһәр торак пунктлары өчен	Торак төркеменә гомуми мәйданның 10 кв. метры	800 метр җәяүлеләр йөри алырлык
	авыл торак пунктлары өчен	1 объект - 3 авыл җирлегенә	билгеләнми

Полиция бүлеге шәһәр округында һәм шәһәр әһәмиятендәге шәһәр җирлекләрендә каралган. Авыл җирлегендә авыл җирлекләре комплексына хезмәт күрсәтә ала.

Полициянең участок пункты, кагыйдә буларак, административ участок (микрорайон) үзәгендә урнашырга тиеш.

4.12. Көнкүреш һәм сәнагать калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр

Торак пунктларның торак зоналарында автомобиль транспорты өчен керү юллары белән тәэмин ителгән каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнер мәйданчыкларын урнаштыру күздә тотыла.

Көнкүреш калдыкларын туплау нормалары күрсәткечләрен СП 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше» СНиП 2.07.01-89 Актуальләштерелгән редакция кабул итәргә

тиеш. 18 нче таблицада китерелгән шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

Җыеп килә торган көнкүреш калдыкларының исәп-хисап күләмен (һәр 5 ел саен) вакыт-вакыт фактлагы мәгълүматлар буенча ачыкларга кирәк.

18 нче таблица

Коммуналь калдыкларны туплау нормативлары

Көнкүреш калдыкларының төрләре	Елына 1 кешегә көнкүреш калдыклары саны	
	кг	литр
Каты: - суүткәргеч, канализация, үзәк җылылык һәм газ белән җиһазландырылган торак биналардан; - башка торак биналардан	190 – 225 300 – 450	900 – 1000 1100 – 2000
Иҗтимагый биналарны исәпкә алып, каты көнкүреш калдыкларының гомуми саны	280 – 300	1400 – 1500
Шоулардан сыеклык (канализация булмаганда)	–	2000 – 3500
Урам, мәйданнар, паркларның каты көнкүреш калдыкларының 1 кв.метрында смета	5	8
Искәрмә. Калдыкларны туплау нормаларын зур шәһәр торак пунктлары өчен кабул итәргә кирәк. Эре габаритлы көнкүреш калдыкларын туплау нормаларын каты көнкүреш калдыкларының китерелгән күрсәткечләреннән 5 % күләмендә кабул итәргә кирәк.		

Каты коммуналь калдыкларны җыю, транспортировкалау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре 19 нчы таблицада күрсәтелгән.

19 нче таблица

Каты коммуналь калдыкларны җыю, транспортировкалау, эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, күмү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары өчен билгеләнә торган исәп-хисап күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе	Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе
1	ТКО муниципаль полигоны	1 объект муниципаль районга	Нормага куелмый
2	Чүп төяп озату станциясе	1 объект муниципаль районга	Нормага куелмый
3	Авыл җирлекләре территориясендә ККК җыю объектлары (калдыкларны туплау урыннары)	100%	100 метр

Кама Тамагы муниципаль районында ТКО полигонын һәм чүпне сортларга аеру станциясен урнаштыру нормалары калдыклар белән эш итү өлкәсендә, шул исәптән Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13

мартындагы 149 номерлы карары (19.10.2021 елга үзгәрешләр белән) расланган Татарстан Республикасы Территориаль схемасы нигезендә кабул ителде.

СанПин 2.1.3684-21, СНиП 2.07.01-89, шулай ук җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актлары таләпләре нигезендә торак пунктлар территорияләрен санитар чистартуны башкарырга кирәк.

Утильләштерү һәм көнкүреш калдыкларын эшкәртү объектларының урнашу урынын санитария нормалары нигезендә әлеге максатлар өчен территориядән файдалану мөмкинлекләрен бәяләү нигезендә билгеләргә кирәк.

Муниципаль район территориясендә торак пунктлар төркемнәре өчен каты көнкүреш һәм сәнәгать калдыкларының үзәкләштерелгән җирлекара полигоннарын урнаштыру тәкъдим ителә.

Полигоннарга хезмәт күрсәтүнең тәкъдим ителә торган радиусы 15 километр тәшкил итә.

Санитария законнары таләпләрен үтәү максатларында, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклар торак йортлардан кимендә 20 метр ераклыкта, әмма 100 метрдан артмаска тиеш. Транспорт өчен уңайлы керү юллары булган каты коммуналь калдыклар өчен контейнерлар урнаштыру өчен махсус мәйданчыклар. Мәйданчык су үткәрми торган өслекле ачык мәйданчык проектлана. Мәйданчыкларның күләме кирәкле санда контейнерлар урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш, ләкин 5 тән дә артык түгел.

Билгеләнә торган чүп-чар җыючылар (контейнерлар) санын билгеләү өчен чүп-чар җыючылар файдалана торган халык саныннан, каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларыннан, калдыкларны саклау срокларыннан чыгып карарга кирәк. Чүп җыючыларның исәп-хисап күләме иң күп белем алган чорларда каты коммуналь калдыкларны фактта туплауга туры килергә тиеш.

Махсус техника (ә нәкъ менә транспорт һәм чүп ташу машиналарын җыючы) саны төбәк операторы һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Коммуналь калдыкларның тәүлеклек туплануын, аларны чыгару чорын (тәүлек саен) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын исәпкә алып, контейнерларның тиешле күләме санала (1,1 м3).

Контейнерларның 50% ы сортларга аерылырга тиешле ККК калдыклары (икенчел чимал) өчен кулланырга киңәш иткән очракта. Куркыныч ККК (яктырту җайланмалары, терекөмеш, батарея һәм аккумуляторлары (автомобильдән тыш) булган электр лампалары, терекөмешле градусниклар, куллану үзенчәлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары төстәге) әйләнә-тирә мохиткә зыян китерми торган, вандалга каршы башкаруда тупланырга тиеш.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары торак территорияләрдә ККны җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә.

4.13. Муниципаль район чикләрендәге һәм авыл җирлекләренең торак пунктлары чикләреннән тыш, җирле әһәмияттәге муниципаль районның транспорт хезмәте күрсәтү һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юллары өлкәсендәге җирле әһәмияттәге объектлары.

Барлык торак пунктлар да каты өслекле автомобиль юллары белән тәэмин

ителергә тиеш.

Җәмәгать пассажир транспортының калган пунктларын муниципаль районның җирле әһәмияттәге автомобиль юлларында урнаштырырга кирәк, алар буенча шәһәр яны һәм шәһәрара автобус маршрутларын узу күздә тотыла, бер-берсеннән минималь ераклыкта, 800 метрга тигез.

Кама Тамагы муниципаль районы территориясендә (Кама Тамагы шәһәр тибындагы поселогында) кимендә 1 автобус станциясен урнаштыру күздә тотыла.

Шәһәр җирлекләре территориясендә автомобиль транспорты юлы барлык биналарга һәм корылмаларга тәэмин ителергә тиеш.

Административ һәм сәүдә үзәкләре, кунакханәләр, театрлар, күргәзмәләр һәм базарлар тирәсендә шәһәр халкының җәяүлеләр юллары (тротуарлар, мәйданчыклар, баскычлар) белән тәэмин ителеш дәрәҗәсе «пик» сәгатенә җәяүлеләр агымының 0,3 кеше/кв. метрдан артмавын тәэмин итү шартларының үтәлешенә туры килергә тиеш; завод алды мәйданнарында, спорт-тамаша учреждениеләре, кинотеатрлар, вокзаллар тирәсендә - 0,8 кеше/кв. метрдан артмаска тиеш.

Халык өчен җәмәгать пассажир транспорты тукталыш пунктларының территориаль яктан мөмкин булган максималь дәрәҗәдә файдалана алуының исәп-хисап күрсәткечләрен 20 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк. Шәһәр җирлегендәге халыкның әлеге объектлар белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре билгеләнми.

20 нче таблица

Халык өчен җәмәгать пассажир транспорты тукталыш пунктларының территориаль файдалана алырлык максималь дәрәҗәдә булу күрсәткечләре

№ т/б	Объект исеме	Халыкка территориаль керүнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе (метрлар)
1	Тулаем торак пункт буенча калган пунктлар	500
2	Калган пунктлар гомумшәһәр үзәгендә	250
3	Җитештерү зоналарында калган пунктлар	400*
4	Массакүләм ял һәм спорт зоналарында калган пунктлар	800 **
5	Аз катлы торак төзелеше территориясендә эчке элемтәләр өчен калган пунктлар: яшәү урыннарыннан массакүләм булу объектларыннан	 200 250
* күрсәткеч үтеп йөри торган предприятиеләрдән тукталыш пунктына кадәр җәяүлеләр өчен мөмкин булган максималь ераклыкны аңлата ** күрсәткеч массакүләм ял һәм спорт объектының төп керү урыныннан тукталыш пунктына кадәр җәяүлеләр өчен мөмкин булган максималь ераклыкны аңлата		

Җәмәгать автомобиль транспорты тукталышлары урыннарында тукталыш һәм утырту мәйданчыклары, пассажирлар өчен павильоннар күздә тотыла.

Тукталыш мәйданчыкларының киңлеген юлның төп полосаларының тигез киңлегендә, ә озынлыгын - бер мәртәбә тукталучы автобуслар санына бәйле рәвештә, әмма кимендә 10 метр кабул итәргә кирәк.

Кама Тамагы муниципаль районы халкының автомобиль сервисы объектлары белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре, юл буе хезмәте күрсәтелми.

Халыкның индивидуаль җиңел автомобильләр белән тәэмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәҗәсе күрсәткече 1000 кешегә 314,5 җиңел автомобиль кабул ителә.

Торак фонды категориясенә һәм уңайлыклар дәрәҗәсенә карап, җиңел автомобильләрне даими саклау өчен район биналары белән тәэмин ителешнең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре 21 нче таблицада күрсәтелгән

21 нче таблица

Җиңел автомобильләрне даими саклау өчен корылмалар белән халыкның минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре

№ т/б	Торак фондының уңайлылык дәрәҗәсе буенча тибы	Фатирга автотранспортны, машина урынын саклау
1	Бизнес-класс	2,0
2	Эконом-класс	1,2
3	Муниципаль	1,0
4	Махсуслаштырылган	0,7
Искәрмә: Селитеб территорияләреннән читтә урнашкан гаражларда җиңел автомобильләр паркының 10%ын сезонлы саклау күздә тотыла.		

Гаражлар һәм җиңел автомобильләр кую урыннары өчен җир кишәрлекләренең күләмен, катларга карап, бер машина урынына алырга кирәк:

- автомобильләрнең җир өсте тукталышлары - 1 машина урынына 25 кв.м;

гаражлар өчен:

бер катлы - 1 машина урынына 30 кв.м;

ике катлы - 1 машина урынына 20 кв.м.

Социаль, иҗтимагый һәм эшлекле, җитештерү һәм рекреация объектлары янында җиңел автомобильләрне вакытлыча саклау (парковкалау) өчен халыкның мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре 22 нче таблицада күрсәтелгән.

22 нче таблица

Районның социаль, иҗтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге объектлар янындагы җиңел автомобильләрне вакытлыча саклау (парковкалау), җитештерү һәм рекреация өчен мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләре.

Объектлар исемнәре	Исәп берәмлеге	Исәп-хисап берәмлекләренең киләсе санына 1 машина урыны күздә тотыла
Дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары учреждениеләре	Гомуми мәйдан кв.м	200-220
Административ-идарә итү учреждениеләре, җәмәгать оешмалары биналары һәм биналары	Гомуми мәйдан кв.м	100-120
Коммерция-эшлекле үзәкләр, офис биналары һәм биналары, иминият компанияләре	Гомуми мәйдан кв.м	50-60

Банклар һәм банк учреждениеләре, кредит-финанс учреждениеләре	Гомуми мәйдан кв.м	30-35
Белем бирү үзәкләре, үзешчән иҗат үзәкләре, өлкәннәр өчен кызыксынулар буенча клублар	Гомуми мәйдан кв.м	20-25
Югары белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмалары	Укытучылар, хезмәткәрләр, студентлар, бер сменада эшләүче	10 студентка+ 1 машина-урынга 2-4 укытучы һәм хезмәткәр
Гомуми белем бирү оешмалары	Объект	Проектлауга бирем буенча, әмма кимендә 2
Мәктәпкәчә гомуми белем бирү оешмалары	Объект	Проектлауга бирем буенча, әмма кимендә 2
Кибетләр (вак сортлы һәм ваклап сату, гиермаркетлар)	Гомуми мәйдан кв.м	30-35
Азык-төлек һәм (яисә) азык-төлек булмаган төркемнәргә (сәүдә үзәкләренә, сәүдә комплексларына, супермаркетларга, универсамнарга, универсамнарга, универмага һ.б. вакыт-вакыт ихтыяҗ товарларының киң ассортименты булган сәүдә билгеләнешендәге объектлар).	Гомуми мәйдан кв.м	40-50
Даими базарлар: универсаль һәм азык-төлек булмаган - азык-төлек һәм авыл хуҗалыгы	Гомуми мәйдан кв.м	30-40 40-50
Даими рәвештә җәмәгать туклануы предприятиеләре (рестораннар, кафелар)	Утырту урыннары	4-5
Бани	Бер тапкыр килүчеләр	5-6
Кунакханә	Урын	5-6
Музейлар	Бер тапкыр килүчеләр	6-8
Кинотеатрлар	Тамаша урыннары	8-12
Китапханәләр, интернет-кафе	Даими урыннар	6-8
Өстәмә-күңел ачу учреждениеләре	Бер тапкыр килүчеләр	4-7
Хастаханәләр	Коек	14
Поликлиникалар	1 сменага килүчеләр саны	20
Спорт комплекслары һәм трибуналы стадионнар	Урын	25-30
Сәламәтләндерү комплекслары (фитнесклубалар, ФОК, спорт һәм тренажер заллары)	Гомуми мәйдан кв.м	25-55
Җирле һәм район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсендәге муниципаль балалар физкультура-савыктыру	Бер тапкыр килүчеләр	8-10

объектлары (150 - 500 кв.м мәйданлы тренажер заллары)		
Махсуслаштырылган спорт клублары һәм комплекслары	Бер тапкыр килүчеләр	3-4
Бассейннар	Бер тапкыр килүчеләр	5-7
Автовокзаллар	пик сәгатенә пассажирлар саны	10-15
Ял зоналарында пляжлар һәм парклар	100 бер вакытта килүчеләр	15-20
Кыска вакытлы ял базалары (спорт, чаңгы, балык тоту, аучылык һ.б.)	100 бер вакытта килүчеләр	10-15
Ял һәм шифаханәләр, шифаханә-рофилакторияләр, предприятиеләрнең ял базалары һәм туристлык базалары	100 ял итүче һәм хезмәт күрсәтүче персонал	3-5
Искәрмә: Тәүлеклек эшли торган төрле режимлы объектлар төркеменә хезмәт күрсәтү стоянкаларын проектлаганда һәр объект буенча 10-15 %ка машина урынының исәп-хисап санын киметү рөхсәт ителә.		

Торак зоналар территориясендә, халыкка мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү учреждениеләре, сәүдә һәм ял предприятиеләре, спорт биналары һәм корылмалары янында, хезмәт кушымтасы урыннарында (бер урыннан да ким булмаган) автостоянкаларны проектлаганда инвалидларны транспорт өчен аерып күрсәтергә кирәк.

Автомобиль транспортының хәрәкәтчән составына хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән предприятиеләр һәм автосервис объектларын (техник хезмәт күрсәтү станцияләре, автомобиль ягулык салу станцияләре, юу пунктлары, карау эстакадалары, мәйданчыклар) проектлауны автомобиль транспорты хәрәкәтенең ешлыгына карап, икътисадый һәм статистик тикшеренүләр нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Автомобиль юлларында ял итү мәйданчыкларын, туристлык транспортын туктатуны күздә тотарга кирәк. Алар арасындагы тәкъдим ителә торган ераклык III категорияле автомобиль юллары өчен - 25 - 35 километр, IV категорияле автомобиль юллары өчен - 45 - 55 километр тәшкил итә. Әлеге мәйданчыкларның сыйдырышлылыгы бер үк вакытта III категория юлларында кимендә 10 - 15 транспорт берәмлеген, 10сын IV категория юлларында туктатуга исәп тотарга кирәк.

Автомобиль юлларын муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектларына караган торак пунктлар һәм транспорт хезмәте күрсәтү объектлары чикләреннән тыш урнаштыру таләпләре аларның параметрлары 42.13330.2016 БДБ актуаль редакциясе 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү" һәм транспорт өлкәсендә башка норматив документлар белән.

4.14. Территорияләрне төзекләндерү һәм яшелләндерү өлкәсендә муниципаль районның җирле әһәмияттәге объектлары, күрсәтелгән объектларны урнаштыруга тәкъдимнәр

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән халыкның тәэмин ителеш дәрәҗәсенең исәп-хисап күрсәткечләрен 23 нче таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

23 нче таблица

Гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр белән халыкның тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре

Гомуми файдаланудагы яшел территорияләр	**Халыкның минималь рөхсәт ителгән тәэмин ителеше дәрәҗәсе (кв. метр/кеше).**	**Халык өчен территориаль мөмкинлекләрнең максималь мөмкин булган дәрәҗәсе**
шәһәр торак пунктлары өчен	10	билгеләнми
авыл җирлекләре өчен	12	билгеләнми
Искәрмә. Урманнар әйләнәсендә урнашкан торак пунктлар өчен эре елгаларның һәм сулыкларның яр буе зоналарында гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр мәйданын кечерәйтү рөхсәт ителә, әмма ул 20 %тан артмый. яшелләндерелгән территориянең аерым участоклары мәйданына балаларның ялы, уеннары өчен мәйданчыклар, җәяүлеләр өчен юллар керә, әгәр алар участокның гомуми мәйданының 30%ыннан артмаса.		

Торак пунктта яшел утыртмаларны планировка структурасын һәм җирле шартларны исәпкә алып, бердәм система рәвешендә күз алдында тотарга кирәк. Торак пунктның яңа территорияләрен проектлаганда һәм булганнарын реконструкцияләгәндә гамәлдәге яшел утыртмаларны максималь саклауны һәм файдалануны күздә тотарга кирәк.

Гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектлары мәйданнарын парклар - 10 гектардан да ким булмаган күләмдә, бакчалар - 3 гектардан ким булмаган күләмдә; скверлар - 0,5 гектар күләмендә кабул итәргә кирәк.

Торак пунктлар территориясендә төзекләндерү һәм яшелләндерү объектларын урнаштыру принципларын, объектлар параметрларын «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

4.15. Авыл җирлеге халкын электр, җылылык, газ һәм су белән тәэмин итү өлкәсендә авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектлары.

4.15.1. Авыл җирлегенең электр белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Электр энергиясен кулланучыларны өзлексез һәм сыйфатлы электр белән тәэмин итү район территориясендә халыкның сәламәтлеген саклауга һәм халыкның тормыш сыйфатын яхшыртуга ярдәм итә.

Электр белән тәэмин итү системасын проектлаганда электр йөкләнешен билгеләүне РД таләпләре нигезендә 34.20.185-94, СП 31-110-2003 һәм "ФСК ЕЭС" ААҖнең техник сәясәт турындагы нигезләмә нигезендә 2006 елның 2 июнендә башкарырга кирәк.

«Электр челтәрләре өчен җирләрне 0,38 - 750 кВ көчәнешле итеп бүлеп бирү нормативлары» 14278 тм-т1 ВСН нигезендә түбәндә китерелгән электр белән тәэмин итү объектлары өчен җир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителә торган күләмнәренең исәп күрсәткечләре билгеләнде (24 нче таблица).

24 нче таблица

Электр белән тәэмин итү объектлары өчен җир кишәрлекләренең рөхсәт ителә торган минималь күләменең исәп күрсәткечләре

Объектның төре	**Җир участогының күләме, кв.м**
Югары киеренкелеге 6 кВ дан 10 кВ га кадәр булган трансформатор подстанцияләр	150 нән артык түгел
20 кВ дан 35 кВ га кадәр киеренкелек белән Понизительный подстанцияләр һәм күчерү пунктлары	5000 нән артык түгел
35 кВ дан 220 кВ га кадәр киеренкелек белән Понизительный подстанцияләр	8500-10000
Искәрмәләр: 1. Таблицада китерелгән җирләрнең мәйданнары түбәндәгеләрне исәпкә ала: коймаларны якын килү һәм ремонтлау өчен билгеләнгән койма тирәли метрлы киңлек полосасын; идарәнең гомумподстанция пунктының бер яисә ике трансформаторын, югары (һәм урта) көчәнешне бүлү җайланмаларын, түбән киеренкелекне бүлү өчен комплектлы (кагыйдә буларак, ябык) бүлү җайланмасын урнаштыру; 2. Подстанцияләр мәйданы таблицасында күрсәткечләр түбәндәгеләрне күздә тота: һава линияләрен капма-каршы якларга чыгару; ачык бүлү җайланмалары; трансформаторлар җайланмасын ачу. Түбәндәге күрсәткечләр, таблицадагы күрсәткечләр түбәндәге коэффициентларга арттырыла: - югары һәм урта киеренкелек линияләрен бер якка чыгарганда - 1,25; - югары һәм урта киеренкелекне бүлү җайланмаларында - 0,8; - трансформаторларның ябык җайланмасы вакытында - 1,1	

Беренчел исәпләүләр өчен исәп-хисап йөкләнешенең күрсәткечләрен 25,26 таблица нигезендә кабул итәргә кирәк.

25 нче таблица

Йортлар/фатирлар өчен исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең зур күрсәткече

Йортлар/фатирлар өчен исәп-хисап коммуналь-көнкүреш электр йөкләнешенең зур күрсәткече:	**кВт/чел**
- табигый газдагы плитәләр белән (кВт/кеше)	0,41
- стационар электр плиталары (кВт/кеше) белән	0,50
Искәрмәләр: Таблицада вак сәнәгать предприятиеләреннән йөкләнеш исәпкә алынмаган. Аларны исәпкә алу өчен түбәндәге коэффициентларны кулланырга кирәк: - табигый газда плиталары булган торак пунктлар өчен: 1,2 - 1,6; - стационар электр плиталары булган торак пунктлар өчен: 1,1 - 1,5.	

26 нче таблица

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясен тотуның зур күрсәткечләре һәм йортларга/фатирларга электр йөкләнешенең максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны

Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясен	**Елына электр энергиясен**	**Электр йөкләнешенең максимумын**

тотуның зур күрсәткечләре һәм йортларга/фатирларга электр йөкләнешенең максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны:	чагыштырмача тоту, кВт.ч/кеше	куллануның еллык сәгате саны
- табигый газдагы плитәләр белән	2170	5300
- стационар электр плиталары белән	2750	5500
Искәрмәләр: 1. Урнаштырылган күрсәткечләр электр куллануны торак һәм җәмәгать биналары, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктырту белән күз алдында тота; 2. Алынган мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр җылыту һәм электронагревны куллануны исәпкә алмый; 3. Электр йөкләнешенең максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны ҮП 10(6) кВ шиннарына китерелгән.		

Электр энергиясен бүлү системасы киеренкелеген сайлау, перспективалы электр челтәрләре үсешен анализлауны исәпкә алып, Татарстан Республикасы бүлүче электр челтәре комплексы челтәрләрен перспективалы үстерү схемасы нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш.

Торак пунктларның электр челтәрләрен киеренкелек исәпләү срогы һәм киеренкелек системасы чикләрендә аларның үсеш концепциясен исәпкә алып билгеләнә: 35 - 110 - 220 - 500 кВ яисә 35 - 110 - 330 - 750 кВ.

Электр белән тәэмин итү системасының киеренкелеге энергия трансформациясенең иң аз баскычларын исәпкә алып сайланырга тиеш. Якын арада 35 - 110/10 кВ көчәнешләр системасы аеруча максатка ярашлы.

Электр челтәрләрен проектлау, торак пунктларны һәм аларга якын территорияләрне кулланучыларны исәпкә алып, 35 - 110 кВ көчәнешле һәм 6 - 20 кВ көчәнешле электр белән тәэмин итүче челтәрләр белән комплекслы рәвештә башкарылырга тиеш. Шул ук вакытта, ведомство карамагына бәйсез рәвештә, төрле кулланучыларны тукландыру өчен электр белән тәэмин итү системасының аерым элементларын бергәләп куллануны күздә тотарга тәкъдим ителә.

Электр белән тәэмин итү системасын проектлаганда проектлана торган территорияләр категориясе нигезендә аның ышанычлылыгын тәэмин итүгә карата таләпләрне исәпкә алырга кирәк:

- беренче категориягә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү кешеләр тормышы өчен куркыныч тудыруга, шәһәр хуҗалыгының аеруча мөһим элементларының эшләвен бозуга китерергә мөмкин.

- икенче категориягә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның электр белән тәэмин ителешен өзү халыкның шактый өлешенең нормаль эшчәнлеген бозуга китерә.

- өченче категориягә беренче һәм икенче категорияне билгеләүгә туры килми торган барлык электр кабул итү бүлмәләре дә керә.

- аерым төркемгә электр кабул итү бүлмәләре керә, аларның өзлексез эшләве кешеләр тормышына, шартлауларга, янгыннарга һәм кыйммәтле төп җиһазларны зарарлауга юл куймау максатыннан производствоны һәлакәтсез туктату өчен кирәк.

Сәнәгать предприятиеләрен электр белән тәэмин итү системаларын энергия системаларының гомуми челтәрләренә проектлау «Сәнәгать предприятиеләрен электр белән тәэмин итүне проектлау» ЭПП-94 таләпләре нигезендә гамәлгә ашырыла. Технологик проектлау нормалары ".

35 кВ көчәнешле электр үткәргеч һава линияләрен торак төзелешеннән читтә урнаштырырга тәкъдим ителә. 110 кВ көчәнешле һәм югарырак көчәнешле электр үткәргечләрнең гамәлдәге һава линияләрен торак төзелештән читкә чыгаруны яки һава линияләрен кабельле белән алыштыруны күздә тотарга тәкъдим ителә.

4.15.2. Авыл җирлегенең җылылык белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

“Җылылык белән тәэмин итү турында” 2010 елның 27 июлендәге 190-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә җылылык белән тәэмин итү өлкәсендә мөнәсәбәтләрне оештыруның төп принципларының берсе җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү системасын үстерү һәм җылылык белән тәэмин итүнең һәм җылылык энергиясен куллануның ышанычлылыгын һәм энергетик ' нәтиҗәлелеген тәэмин итү.

Торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать оешмаларын һәм башка оешмаларны тиешле күләмдә җылылык белән тәэмин итү максатларында Кама Тамагы муниципаль районы авыл җирлекләрен җылылык белән тәэмин итү схемалары нигезендә җылылык белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү зарур.

Бер һәм ике катлы һәм индивидуаль торак йортларны, шулай ук секцион торак йортларны су басуны һәр йортта яки фатирда урнашкан газ казаннарыннан башкарырга кирәк. Иҗтимагый, мәдәни-көнкүреш һәм административ биналарны үзәкләштерелгән, тышкы җылылык челтәрләреннән яисә җылылык белән тәэмин итүнең автоном чыганакларыннан аерып алу.

Районнарны җылылык белән тәэмин итү системасын сайлау вариантларны техник-икътисадый чагыштыру нигезендә башкарылырга тиеш.

Территорияләрдә җылылык белән тәэмин итү схемасы булмаган очракта, халык тыгызлыгы 40 кеше/га булган һәм аннан да югарырак булган һәм авыл җирлекләрендә җылылык белән үзәкләштерелгән тәэмин итү системасы пар казаннарыннан торак һәм иҗтимагый биналар төркеменә керүне күздә тота.

Торак пунктлар территорияләрендә үзәкләштерелгән җылылык белән тәэмин итү чыганакларын коммуналь-склад һәм җитештерү зоналарына, җылылык йөкләнешләре үзәкләренә урнаштырырга тәкъдим ителә.

Җылылык белән тәэмин итү чыганакларын, җылылык пунктларын урнаштыру акустик исәпләүләр белән нигезләнгән булырга тиеш. Җылылык челтәрләрен сузу трассалары һәм ысуллары СНиП 41-02-2003 «Җылылык челтәрләре» таләпләре (9 бүлек) һәм «Кагыйдәләр җыелмасы - 42.13330.2016 «Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».

4.15.3. Авыл җирлегенең газ белән тәэмин итү объектларында халыкның норматив ихтыяҗын билгеләүгә тәкъдимнәр.

“Россия Федерациясендә газ белән тәэмин итү турында” 1999 елның 31 мартындагы 69-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә газ белән тәэмин итү өлкәсендә дәүләт сәясәтенең төп принципларының берсе - торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру дәрәҗәсен арттыру, газлаштыруның тиешле федераль, төбәкара һәм региональ программаларын булдыру һәм гамәлгә ашыру нигезендә.

Газ белән тәэмин итү системасын үстерүнең төп юнәлешләре газ белән тәэмин итүнең кайбер баш корылмаларын реконструкцияләү, газүткәргечләрнең яңа тармагын төзү юлы белән газ белән тәэмин итү системасының куркынычсызлыгын һәм ышанычлылыгын арттыруны күздә тотарга тиеш, бу газүткәргечнең гамәлдәге челтәрләре эшен стабильләштерергә һәм газ белән тәэмин итүнең яңа объектларын тоташтырырга мөмкинлек бирәчәк.

Газ куллану юнәлешләре:

- сәнәгатьнең технологик ихтыяҗлары;
- халыкның хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары;
- җылылык чыганаклары өчен энергия чыганагы.

Газ белән тәэмин итүнең гамәлдәге системаларын проектлау һәм төзү, реконструкцияләү һәм үстерү «Газ белән тәэмин итү системалары», «Газ бүлү һәм газ куллану челтәрләренең иминлеге турында техник регламент» СНиП 42-01-2002 таләпләренә туры китереп, Татарстан Республикасын газ белән тәэмин итүнең һәм газлаштыруның генераль схемасы нигезендә торак-коммуналь хуҗалыкны, сәнәгать һәм башка оешмаларны газлаштыру буенча республика программалары нигезендә гамәлгә ашырырга кирәк.

Татарстан Республикасын шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларына (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 27.12.2013 елгы 1071 карары белән расланган) туры китереп, газ белән тәэмин итү объектлары өчен җир кишәрлекләренең минималь рөхсәт ителә торган күләмнәренең түбәнрәк саналган исәпләү күрсәткечләре билгеләнде (27 нче таблица).

27 нче таблица

Газ белән тәэмин итү объектлары өчен җир участокларының минималь рөхсәт ителә торган күләмнәренең исәп күрсәткечләре

ГРС җитештерүчәнлеге, куб. метр/сәгать	Җир участогының күләме, га
100 гә кадәр	0,01
100 - 3 000	0,07
3 000 - 10 000	0,11
10 000 - 100 000	0,13
100 000 - 300 000	0,38
300 000 - 500 000	0,65
500 000 артык	1

Газ куллануның зур күрсәткечен түбәндәге күләмдә кабул итәргә кирәк:

- үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителеш булганда - елына 120 куб. м;
- газ җылыткычларыннан кайнар су белән тәэмин иткәндә - елына 300 куб. м;
- кайнар су белән тәэмин ителеш булмаганда - елына 180 куб. м;
- авыл торак пунктлары өчен - елына 220 куб. м.

Газ белән тәэмин итү һәм газ белән тәэмин итү станцияләре торак пунктлардан читтә урнаштырылырга тиеш.

Газ үткәрү пунктларын торак пунктның торак төзелеше территориясеннән читтә, ялланган яктан урнаштырырга кирәк.

Газ бүлү челтәрендә газ басымын киметү һәм җайга салу өчен газ көйләү (блок яки шкаф) пунктларын проектларга кирәк. Газорегулятор пунктын район үзәгендә, районның йөкләнеш үзәгенә мөмкин кадәр якын итеп урнаштырырга кирәк.

Торак пунктларда аерым урнашкан газ көйләү пунктларын биналарга һәм корылмаларга кадәр билгеле бер ераклыкта урнаштырырга кирәк:

– газны газ көйләү пунктына кертүдә 0,6 МПа - 10 метрга кадәр;
– газны газ көйләү пунктына кертүдә 0,6 - 1,2 МПа - 15 метр.

4.15.4. Су белән тәэмин итү объектларында авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системаларын проектлау, шул исәптән су белән тәэмин итү чыганакларын сайлау, су җыю корылмаларын урнаштыру таләпләре нигезендә 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» СНиП 2.04.01-85, «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар", СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. «Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен карап тотуга, шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, җитештерү, җәмәгать биналарын эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм уздыруга санитар-эпидемиологик таләпләр» СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү мохите факторлары өчен куркынычсызлыкны һәм (яисә) зарарсызлыкны тәэмин итүгә таләпләр», ГОСТ 2761-84 «Үзәкләштерелгән хуҗалык-су белән тәэмин итү чыганаклары. Гигиеник, техник таләпләр һәм сайлау кагыйдәләре», СанПиН 2.1.4.1110-02 «Эчәр өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү һәм суүткәргечләрне санитар саклау зоналары», шулай ук авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә.

Халыкның хуҗалык-эчә торган ихтыяҗлары өчен тәүлеккә уртача (бер елга) су куллануның чагыштырма күрсәткечен түбәндәге күләмдә кабул итәргә кирәк:

- эчке суүткәргеч һәм канализация белән җиһазландырылган, ванна һәм җирле су җылыткычлары булган биналар өчен - бер кешегә 200 литр;

- эчке суүткәргеч һәм канализация белән җиһазландырылган биналар өчен, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителеш тәүлегенә 270 литр тәшкил итә.

Су алу корылмаларының типларын һәм урнашу схемаларын территориянең геологик, гидрогеологик һәм санитария шартларыннан чыгып сайларга кирәк.

Су үткәрү челтәрләрен боҗра белән проектларга кирәк. Суүткәргечләрнең тупик сызыкларын куллану рөхсәт ителә:

– һәлакәтне бетерү вакытына су белән тәэмин итүдә тәнәфес булуга юл куйганда җитештерү ихтыяҗларына су бирү өчен;

– торбалар диаметры 100 мм дан артмаган хуҗалык-эчә торган ихтыяҗларга су бирү өчен;

– янгынга каршы яисә хуҗалык-янгынга каршы ихтыяҗларга су бирү өчен, линия озынлыгына 200 метрдан да артык булмаган озынлыкта янгын сүндерүгә карамастан.

Биналар һәм корылмаларның эчке суүткәргеч челтәрләренең тышкы суүткәргеч челтәрләре бөгелү рөхсәт ителми.

4.15.5. Су бүлеп бирелгән объектларда авыл җирлеге халкының норматив ихтыяҗларын билгеләүгә тәкъдимнәр.

Торак пунктларны канализацияләү системаларын проектлауны гамәлгә ашыруны гамәлгә ашырырга кирәк 30.13330.2016 «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү» 2.04.01-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар", СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү», шулай ук авыл җирлеген су белән тәэмин итүнең расланган схемасы нигезендә.

Көнкүреш агымлы суларны тәүлеклек уртача уртача исәпләнгән су белән чыгару территориядә һәм яшел утыртмаларда су тотуны исәпкә алмыйча, тәүлеклек уртача уртача уртача исәпләнгән су куллануга тигез итеп кабул ителә.

Территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә, уртача тәүлеклек (бер елга) сулыкны аерып алу түбәндәге күләмдә рөхсәт ителә:

- шәһәр торак пунктлары өчен - бер кешегә 550 л/тәүлек;
- авыл торак пунктлары өчен - бер кешегә 150 л/тәүлек.

Йорт яны җир кишәрлекләре белән индивидуаль йортларда яшәүче халык өчен, төзелешнең тыгызлыгы түбән булу, агып төшүче суларны чистартуның үзкыйммәте, рельефның катлаулылыгы аркасында, су чыгаруның автоном системасын күздә тоту зарур.

Канализациянең автоном системасы агып төшүче суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистартыр өчен автоном корылмаларга илтүне, агып төшүче суларны муниципаль районда булган чистарту корылмаларына чыгаруны тәэмин итәргә тиеш. Очкыч корылмаларны йорт биләмәләре территориясендә яки берничә бина өчен аерым торучы чистарту корылмалары итеп (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәт күрсәтү объектлары) урнаштыру тәкъдим ителә.

ИСӘП-ХИСАП КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕН НИГЕЗЛӘҮ БУЕНЧА МАТЕРИАЛЛАР

Нормативлар түбәндәге норматив хокукый актлар таләпләре нигезендә әзерләнгән:

Федераль законнар:

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 2004 елның 29 декабрендәге 190-ФЗ номерлы (02.07.2021 ред.).

«Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (01.07.2021).

«Җирләү һәм күмү эше турында» 1996 елның 12 гыйнварындагы 8-ФЗ номерлы Федераль закон;

Россия Федерациясенең башка норматив актлары:

«Методик рекомендацияләр турында» Россия Мәгариф һәм фән министрлыгының 2016 елның 04 маендагы АК-950/02 хаты Россия Федерациясе субъектлары территорияләрендә оптималь урнаштыру критерийларын билгеләү өчен якынча әһәмияткә ия» (2016 елның 08 августындагы).

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының "Ашыгыч ярдәм күрсәтү тәртибен, шул исәптән ашыгыч махсуслаштырылган медицина ярдәмен күрсәтү тәртибен раслау турында" 20.06.2013 № 388н боерыгы

РФ Сәламәтлек саклау министрлыгының "Сәламәтлек саклау өлкәсендә халыкның ресурслар белән тәэмин ителеш нормативларын һәм нормаларын куллану турында методик тәкъдимнәрне раслау турында" 2018 елның 20 апрелендәге 182 номерлы боерыгы.

Россия Мәдәният министрлыгының "Россия Федерациясе субъектларына һәм җирле үзидарә органнарына мәдәният оешмаларын үстерү һәм халыкны мәдәният оешмалары хезмәт белән тәэмин итү буенча методик тәкъдимнәрне раслау турында" 02.08.2017 № Р-965 боерыгы.

Татарстан Республикасының норматив актлары:

Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативлары расланды. ТР МКның 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән (19.07.2021 ред).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы;

«Иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән 2024 елга кадәр тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

«Кама Тамагы муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 24-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (13.12.2014 ел редакциясе).

«Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы (4.10.2021 редакциясендә).

«Калдыклар, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә, Татарстан Республикасының территориаль схемасын раслау турында» 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы ТР МК карары.

«Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны туплау нормативларын раслау турында» Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының норматив актлары:

Кама Тамагы муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы (актуальләштерелгән редакция), раслаулар. ТР Кама Тамагы МР Советының 2013 елның16 декабрендәге 213 номерлды карары белән

Татарстан Республикасын территориаль планлаштыру схемасы (кертелгән үзгәрешләр белән), расланган. Министрлар Кабинетының 2021елның 27 мартындагы 172 номерлы карары белән.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы 2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен (2019 елның 25 декабренә үзгәрешләр белән) раслау турында (Татарстан Республикасы законнары 05.04.2019 N 31-ТРЗ, 25.12.2019 N 112-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары редакциясендә)

2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр план чорына Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш стратегиясе, раслаулар. Татарстан Республикасы Кама Тамагы МР Советы карары белән 08.08.2016 № 78.

Проектлау һәм төзелеш буенча кагыйдәләр җыелмасы:

СП 42.13330.2016 "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү. СНиП актуаль редакциясе 2.07.01-89 * (раслаулар). Россия Төзелеш министрлыгы боерыгы белән 2016 елның 30 декабрендәге 1034/пр, 10.02.2017 редакциясендә).

СП 35-106-2003 «Өлкән яшьтәге кешеләргә социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләрен исәпләү һәм урнаштыру».

СП 30.13330.2016 «СНиП 2.04.01-85* «Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализацияләү»;

СП 32.13330.2018 «СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

СП 59.13330.2020 «СНиП 35-01-2001 Доступность зданий и сооружений для маломобильных групп населения»;

«Шәһәр һәм авыл җирлекләре территорияләрен тотуга, су объектларына, эчә торган суга һәм эчә торган су белән тәэмин итүгә, атмосфера һавасына, туфракка, торак урыннарына, җитештерү, иҗтимагый биналарны эксплуатацияләүгә, санитар-эпидемиягә каршы (профилактик) чараларны оештыруга һәм үткәрүгә санитар-эпидемиологик таләпләр»;

СанПиН 1.2.3685-21 «Яшәү тирәлеге факторларының кеше өчен иминлеген һәм (яисә) зарарсызлыгын тәэмин итүгә карата гигиена нормативлары һәм таләпләр»;

МДК 11-01.2002 "Россия Федерациясендә зиратларны җирләү һәм тоту тәртибе турында тәкъдимнәр".

Башка документлар:

Янгын сагы объектларын проектлау нормалары. НПБ 101-95 (утв. РФ Эчке эшләр министрлыгының ГУГПС идарәсе, РФ Эчке эшләр министрлыгының 30.12.1994 № 36 боерыгы белән кертелде.

Интернет-чыганаклар:

Территориаль планлаштыруның федераль дәүләт мәгълүмат системасы (ТП ФИС) - https://fgistp.economy.gov.ru/.

Дәүләт статистикасының федераль хезмәте - http://gks.ru.

Татарстан Республикасы Кама Тамагы муниципаль районы администрациясенең рәсми сайты - https://kamskoye-ustye.tatarstan.ru/

Нормативлар әзерләгәндә түбәндәгеләр исәпкә алынды:

– авыл җирлегенең административ-территориаль төзелеше;
– авыл җирлегенең социаль-демографик составы һәм халык тыгызлыгы;
– табигать-климат шартлары;
– Кама Тамагы муниципаль районының социаль-икътисадый үсеш программасы;
– социаль-икътисадый үсеш фаразы;
– җирле үзидарә органнарының һәм кызыксынган затларның тәкъдимнәре.

Нормативларның төп өлешендә муниципаль район халкының тәэмин ителешенең минималь мөмкин булган дәрәҗәсенең исәп күрсәткечләре һәм мондый объектларның муниципаль район халкы өчен мөмкин булган максималь дәрәҗәдә территориаль үтемле булу исәп-хисап күрсәткечләре билгеләнгән җирлекнең җирле әһәмияттәге объектлары исемлеге Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 29.2 статьясындагы 4 өлешендә күрсәтелгән таләпләр, шулай ук нормативлар проектын эшләүгә техник бирем белән билгеләнгән.